

Dosarul nr. 2ra-1042/23

2-21165705-01-2ra-26072023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (V. Jomiru-Niculiță)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Pahopol, R. Pulbere, A. Malîi)

ÎNCHEIERE

17 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componență:

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de Dub Rodica, reprezentată de avocatul Fediuc Valentin,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Dub Rodica împotriva Băncii Comerciale „Moldova-Agroindbank” Societate pe Acțiuni cu privire la recunoașterea netemeinicii refuzului, constatarea discriminării și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 09 noiembrie 2021 Dub Rodica a depus cerere de chemare în judecată împotriva Băncii Comerciale „Moldova-Agroindbank” Societate pe Acțiuni cu privire la recunoașterea ca neîntemeiat a refuzului din 20 octombrie 2021 privind admiterea cererii din 20 septembrie 2021 referitor la acordarea accesului la produsul destinat publicului larg, a cardului de credit „Liber Card”, constatarea discriminării pe criteriu de domiciliu, obligarea de a oferi produsul – card de credit „Liber Card” și repararea prejudiciului moral în mărime de 10 000 de euro.

În motivarea acțiunii reclamanta a susținut că, la 17 septembrie 2021 s-a adresat la Sucursala nr. 12 a BC „Moldova-Agroindbank” SA cu solicitarea de deschidere a unui card de credit, cu dobânda 0 – „Liber Card”.

Reclamanta a indicat că, urmare a examinării solicitării sale, șeful sucursalei a refuzat în admiterea cererii, pe motiv că potrivit regulamentelor interne ale băncii deschiderea unui card de credit poate fi acordată doar persoanei ce dispune de viză de reședință.

Totodată, reclamanta a menționat că, la 20 septembrie 2021 a depus la BC „Moldova-Agroindbank” SA cerere prealabilă, prin care a contestat refuzul de a i se oferi produsul bancar-cardul de credit „Liber Card” și a propus semnarea unei declarații pe propria răspundere cu privire la domiciliul său permanent.

Reclamanta a relatat că, la 20 octombrie 2021 BC „Moldova-Agroindbank” SA și-a reiterat poziția de refuz în oferirea produsului bancar, menționând că în buletinul de identitate al reclamantei nu este indicată viza de domiciliu.

Dub Rodica a opinat că, din 10 septembrie 2021 beneficiază de alt credit din partea BC „Moldova-Agroindbank” SA, aflându-se în aceeași situație și la care nu înregistrează restanțe, ratele fiind plătite în termen. De asemenea, reclamanta primește alocațiile din partea BC „Moldova-Agroindbank” SA tot pe card social eliberat pe numele său de la BC „Moldova-Agroindbank” SA și la această bancă reclamanta, împreună cu copiii minori, se deservește de mai mulți ani.

Consideră reclamanta că a solicitat de la BC „Moldova-Agroindbank” SA acordarea unui produs bancar destinat publicului larg, față de care ea nu ar fi trebuit să întâmpine impedimente în accesibilitate, conform art.8 lit. d) al Legii privind asigurarea egalității.

În același timp, pârâtul a refuzat în acordarea accesului către produsul său cardul de credit „Liber Card” pe motivul lipsei în actul de identitate a mențiunii privind viza de domiciliu.

Respectiv, nu au fost aduse argumente ce țin de bonitatea consumatorului de credit în sensul art.3 a Legii privind contractele de credit pentru consumatori sau nevalabilitatea actului de identitate în sensul art.5 alin.(1) al Legii privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, lipsa garanțiilor în sensul art.1767 alin.(1) Cod civil sau orice alt impediment la oferirea produsului.

Totodată, reieșind din prevederile art.38 și 39 ale Codului civil, Dub Rodica a menționat că a indicat cu suficientă precizie adresa domiciliului său, unde își are reședința obișnuită și anume, mun. xxxxx.

Mai mult, această adresă este opozabilă pârâtului în baza raporturilor anterioare de creditare, conform art.39 alin.(3) Cod civil, iar reclamanta a propus prin cererea prealabilă oferirea garanției privind domiciliul prin semnarea unei declarații pe propria răspundere, față de care pârâtul nu s-a expus în nici un mod.

Reclamanta consideră că, această situație indică cert faptul că, a fost discriminată în accesul la produsele destinate publicului larg, față de alți consumatori ai aceluiași produs, care sunt posesori ai actului de identitate cu mențiunea vizei de domiciliu, or, conform hotărârii Curții Constituționale nr.16 din 19.05.1997, refuzul pârâtului de a acorda acces reclamantei la produsele sale destinate publicului larg, bazat exclusiv pe lipsa mențiunii în actul de identitate a vizei de domiciliu, nu rezistă criticii, deoarece temeiul de drept a fost recunoscut neconstituțional.

În acest sens reclamanta mai consideră că, a fost discriminată pe criteriu de domiciliu, deoarece banca a refuzat recunoașterea reședinței reclamantei ca domiciliu, pentru acordarea accesului la produsele sale destinate publicului larg, chiar dacă din raporturile anterioare, adresa de domiciliu a reclamantei avea opozabilitate față de pârât. Astfel, pârâtul nu a făcut dovada că, restrângerile drepturilor reclamantei de a beneficia de un produs destinat publicului larg, pe temeiul invocat a constituit o măsură necesară, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

Prin acțiunile de discriminare reclamantei i-au fost cauzate pagube morale, legate de tratamentul înjositor ce ține de dispunerea de domiciliu și realizarea cu această ocazie a drepturilor civile, precum și dânsa nu a avut posibilitatea să-și garanteze ei și copiilor ei cheltuielile curente necesare, mizând pe efectele legii de care trebuia să

beneficiei, în sensul Legii privind contractele de credit pentru consumatori. Reclamanta consideră că, a fost prejudiciată moral prin faptele de discriminare comise de pârât, pe care îl estimează la suma de 10 000 de euro.

Prin hotărârea din 23 august 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost admisă în parte. S-a constatat discriminarea Rodicăi Dub pe criteriu de domiciliu de către BC „Moldova Agroindbank” SA la refuzul oferirii produsului – cardul de credit „Liber Card”. S-a obligat BC „Moldova Agroindbank” SA de a verifica repetat întrunirea cerințelor privind oferirea produsului - cardul de credit „Liber Card” excluzând criteriu de domiciliu a Rodicăi Dub. S-a încasat de la BC „Moldova Agroindbank” SA în beneficiul Rodicăi Dub suma de 1 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea din 23 august 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, la 23 august 2022, în termenul prevăzut de art. 362 Cod de procedură civilă, Dub Rodica a depus apel, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe, în partea adjudecării prejudiciului moral, cu adoptarea în această parte a unei noi hotărâri de admitere a acțiunii integral (f.d. 74-78).

Prin decizia din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Dub Rodica și menținută hotărârea din 23 august 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

În argumentarea menținerii hotărârii instanței de fond, instanța de apel a constatat că deși anterior BC „Moldova Agroindbank” SA a încheiat un contract de credit cu reclamanta, fiind acceptate datele de contact ale debitorului, cele indicate de aceasta în cererea de acordare a creditului, ulterior aceeași instituție financiară a refuzat să-i ofere Rodicăi Dub produsul bancar cardul de credit „Liber Card” datorită faptului că reclamanta în buletinul de identitate prezentat nu avea indicată viza de domiciliu.

Instanța de apel și prima instanță au apreciat că acțiunile BC „Moldova Agroindbank” SA reprezintă discriminare pe criteriu de domiciliu, manifestată prin restrângerea exercitării dreptului de a dispune de un credit bancar, restrângere determinată de lipsa vizei de domiciliu indicată în actul de identitate.

Instanțele ierarhic inferioare au stabilit o prezumție de discriminare pe criteriul de domiciliu, pe motiv că, cererea Rodicăi Dub privind acordarea produsului bancar nu a fost acceptată, deoarece la momentul solicitării, aceasta nu avea indicată viza de domiciliu în buletinul de identitate prezentat.

Or, atât legislația națională, cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului stabilesc o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la pârât atunci când reclamantul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu.

Instanțele de judecată au calificat că circumstanțele reliefate de Rodica Dub se raportează la discriminarea indirectă.

Așadar, diferențierea indusă prin solicitarea unui domiciliu permanent probat prin actul de identitate se încadrează de drept și de fapt într-o situație discriminatorie, or, justificarea instituției financiare într-adevăr nu este una obiectivă și rezonabilă. Banca a invocat protejarea sistemului bancar și recuperarea mijloacelor financiare, dar a eșuat să probeze existența reală a legăturii legitime între scopului urmărit și cerința aplicată.

Fiind constatată discriminarea pe criteriu de domiciliu, Dub Rodica a solicitat atât obligarea instituției financiare de a-i oferi produsul cardul de credit „Liber Card” cât și repararea prejudiciului moral.

În acest sens, instanțele ierarhic inferioare au reținut că, obligarea băncii de a

încheia un contract de credit cu acordarea unui produs bancar ar încălca principiul libertății contractuale, or obligarea la încheierea unui contract este interzisă, potrivit art.993 alin.(7) Cod civil. Respectiv, în context, argumentul BC „Moldova Agroindbank” SA a fost respins, aceasta deoarece instanța de judecată nu a obligat banca să încheie un contract de credit, dar a obligat BC „Moldova Agroindbank” SA să verifice repetat întrunirea cerințelor privind oferirea produsului - cardul de credit „Liber Card”, excluzând criteriu de domiciliu al Rodicăi Dub.

Instanțele ierarhic inferioare au respins și pretenția cu privire la recunoașterea netemeinicii refuzului din 20 octombrie 2021 de a admite cererea prealabilă, or, conținutul unui răspuns la o cerere adresată pârâtului nu poate fi pus în discuție, deoarece petiționarul nu poate să pretindă ca răspunsul la cerere să fie dat conform propriei sale formulări sau într-un anumit sens, după dorința personală, stabilirea răspunsului fiind atributul exclusiv al pârâtului în acest caz..

Cu referire la repararea prejudiciului moral în sumă de 10 000 de euro, instanța de apel a considerat că, prima instanță corect a admis în parte această pretenție, fiind stabilită și încasată suma 1 000 de lei. Or, ca urmare a discriminării constatate, Dub Rodica a suferit un prejudiciu moral care se reflectă prin suferințe psihice pe de o parte și diminuării calității vieții sociale pe de altă parte.

Totodată, instanțele au menționat că suma compensării prejudiciului moral în mărime de 10 000 euro, solicitată de Dub Rodica este una exagerată, reieșind din criteriul echității, care presupune că despăgubirea pentru prejudiciul moral trebuie să fie justă, rațională și echitabilă și nicidecum exagerată, fiind menținut echilibru între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

La aprecierea cuantumului prejudiciului moral, instanțele de judecată au ținut cont de gravitatea faptei instituției financiare și de impactul pe care l-a avut această faptă pentru partea reclamantă, precum și de suferințele psihice ale acesteia în urma discriminării, or, cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru pârâtă și nici venituri nejustificative pentru victima discriminării.

La 10 mai 2023 Dub Rodica, reprezentată de avocatul Fediuc Valentin, a depus recurs împotriva deciziei din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral și a emite în această parte o hotărâre nouă de admitere integrală a pretenției.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele de judecată, adjudecând cu titlu de prejudiciu moral suma de 1000 lei, au interpretat eronat normele de drept material privind încasarea prejudiciului moral cauzat prin acte de discriminare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată la 02 mai 2023. Prin urmare, recursul declarat de către Dub Rodica, reprezentată de avocatul Fediuc Valentin, la data de 10 mai 2023 este în termen.

La data de 27 iulie 2023 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimă BC „Moldova Agroindbank” copia recursului, însă aceasta nu și-a valorificat dreptul procedural și nu a depus referință.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01

septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Verificând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de Dub Rodica, reprezentată de avocatul Fediuc Valentin, este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

Urmează a fi reiterat că procedura admisibilității recursului constă în verificarea existenței unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433 din Codul de procedură civilă, în vigoare la momentul depunerii recursului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Conform art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din analiza recursului declarat rezultă că Dub Rodica, reprezentată de avocatul Fediuc Valentin, a invocat temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând că recurenta a făcut trimitere la temeiul de drept prevăzut de art.432 alin.2 lit. c) – interpretarea eronată a legii, nu a stabilit că instanța de apel, aplicând normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art.432 alin.(3) din Codul de procedură civilă, în vigoare la momentul depunerii recursului, și anume, dacă cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale, nu a stabilit.

În acest context, Completul de judecată reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Totodată, potrivit jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

În speță, Completul de judecată menționează că recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, Completul de judecată reține că argumentele invocate de către Dub Rodica, reprezentată de avocatul Fediuc Valentin, nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază recursul declarat de către Dub Rodica, reprezentată de avocatul Fediuc Valentin, ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1), (2), art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art.440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Dub Rodica, reprezentată de avocatul Fediuc Valentin, împotriva deciziei din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă